

Visie & Uitgangspunten

Transitie Jeugdzorg Gemeente Enschede

Gemeente Enschede

April 2013

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	3
JEUGDWET	3
TOELICHTING OP DE TRANSITIE JEUGDZORG	4
DEEL 1. VISIE OP INHOUD JEUGDHULP	5
Ad1. INHOUDELIJKE ELEMENTEN	5
Ad2. ORGANISATORISCHE ELEMENTEN	6
DEEL 2. TRANSFORMATIE JEUGDZORG TWENTE: VISIE OP SAMENWERKING	9
VISIE OP SAMENWERKING.....	9
VERVOLG	12
LOKAAL.....	12
REGIONAAL	12

Gemeente Enschede, Alice van den Nieuwboer, Shahina Nazir
Met medewerking van Bureau HHM

Inleiding

Alle taken op het gebied van de Jeugdzorg worden naar verwachting per 1 januari 2015 gedecentraliseerd naar de gemeenten. Daarmee worden gemeenten verantwoordelijk voor de zorg voor jeugd van 0 – 18 jaar in al haar facetten. In deze nota zijn de Enschedese uitgangspunten voor de transitie jeugdzorg geformuleerd. Op een aantal (vooral specialistische) taken zal regionaal worden samengewerkt. De nota is daarom opgebouwd uit twee delen:

- de inhoudelijke visie op de transitie jeugdzorg en
- de uitgangspunten op de regionale samenwerking.

De gemeente Enschede richt zich de komende jaren op de transformatie naar integrale maatschappelijke ondersteuning voor haar inwoners. Dit is verwoord in de visie 'Meedoen naar Vermogen', waarin de samenhang wordt beschreven tussen participatie, werk en talentontwikkeling, Passend Onderwijs, Wmo Begeleiding en Jeugdzorg. Het uitgangspunt hierbij is dat iedereen zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen leven en naar vermogen meedoet. Om dit mogelijk te maken wordt in de samenleving geïnvesteerd, maar ook in preventie via toegankelijke basisvoorzieningen. De ondersteuning zal met name door wijkgericht werken georganiseerd worden, omdat dit de meest herkenbare en effectieve schaal blijkt te zijn voor bewoners. De visie op de jeugdzorg moet in deze samenhang worden gezien, samen met de Enschedese jeugdbeleid 'Ieder talent telt!'.

De transitie is niet enkel een lokale aangelegenheid. De Provincie Overijssel en Menzis vanuit hun huidige verantwoordelijkheden en toekomstige taken zijn nauw betrokken bij deze ontwikkeling in Enschede. Deze samenwerking is onder meer beschreven in de eerdere Procesagenda Transitie Jeugdzorg Enschede, startnotitie en plan van aanpak.

Jeugdwet

Het Rijk werkt aan de nieuwe wet, die in concept 'Jeugdwet' wordt genoemd. De term 'jeugdzorg' wordt vervangen door 'jeugdhulp'. Deze term zullen we dan ook hanteren.

Landelijk kader

Het kabinet stelt dat de decentralisatie van de jeugdzorg er toe moet leiden dat de eigen kracht en het sociale netwerk van kinderen, jongeren en hun opvoeders beter wordt benut, waarbij het accent moet komen te liggen op participatie in de samenleving. Het bieden van meer integrale zorg en ondersteuning in het sociale domein, waarbij de te bereiken resultaten centraal staan en waarbij de gemeentelijke beleidsvrijheid het vertrekpunt is, worden expliciet in het regeerakkoord genoemd als belangrijkste elementen bij de decentralisatie van de jeugdzorg.

Het landelijke jeugdzorgbudget, dat per 2015 met een decentralisatie-uitkering naar gemeenten wordt overgeheveld, is additioneel verlaagd met 150 mln. bovenop de bezuinigingen die oplopen naar €300 mln. in 2017 met een ingroei in 2015 en 2016. Jeugdzorg kent een bezuiniging van 15%. Voor Enschede zou dit kunnen betekenen een korting vanaf 2017 van € 4,5 miljoen.

De invoering van de AWBZ wordt in de tijd gelijkgeschakeld met de jeugdzorg: 2015. Daarmee zal de groep jeugdigen, die eerst in de Wmo zouden komen, direct onder de nieuwe wet 'Jeugdhulp' worden gebracht.

De decentralisatie jeugdzorg wordt gecoördineerd op het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport.

Wetgevingstraject stelselwijziging:

- Voorjaar 2013: indiening wetsvoorstel bij de Raad van State/Tweede Kamer;
- 2013: behandeling wetsvoorstel door Eerste Kamer en Tweede Kamer;
- 1 januari 2015: inwerkingtreding nieuwe jeugdwet.

Toelichting op de Transitie Jeugdzorg

Om de verkokerde manier van werken binnen jeugdhulp aan te pakken en de grote druk op gespecialiseerde zorg terug te dringen, kiest het Rijk voor een stelselwijziging; de jeugdhulp gaat over naar gemeenten.

Gemeenten krijgen de regie over alle jeugdhulp, waaronder:

- Provinciale jeugdzorg (Toegang, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Crisis)
- Ambulante en residentiële zorg en pleegzorg;
- Gesloten jeugdzorg;
- Jeugdreclassering;
- Jeugdbescherming;
- Jeugd-GGZ (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet);
- Zorg voor verstandelijk beperkten (jeugd-LVB) (AWBZ, mogelijk met uitzondering van verblijfszorg voor vb-jeugdigen die een leven lang 24-uurs zorg nodig hebben).
- Functies begeleiding, persoonlijke verzorging en het bijbehorende kortdurende verblijf voor alle grondslagen voor jeugdigen (AWBZ)

Gemeenten blijven ook de taken uitvoeren die zij al deden:

- Jeugdgezondheidszorg;
- Preventief jeugdbeleid (incl. informatie, advies en signalering);
- Licht ambulante hulpverlening;

Welke opdracht vloeit hieruit?

Gemeenten moeten de komende tijd de volgende onderdelen regelen:

1. Toegang tot jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering;
2. Het ondersteuningspakket (incl. inkoop van zorg, aanbesteden/ subsidiëren/ lokaal/regionaal);
3. Het sturingssysteem en bijbehorende financieringssysteem;
4. Cliëntparticipatie.

Opbrengst transitie jeugdzorg

	Stelsel nu	Stelsel straks
Gemeenten zorg	Verantwoordelijk voor preventieve jeugdhulp	Verantwoordelijk voor alle zorg voor jeugd
Financiën	Verkokerde financieringsstromen	Één financieringsstroom
Wetgeving	Diverse wetgevingstrajecten	Één wettelijk kader

Deel 1. Visie op inhoud Jeugdhulp

Kinderen en jongeren groeien meestal en vooral thuis op, maar ook in de buurt en op school. Naast opvoeders, familieleden, vrienden en burens, zijn hierbij verschillende organisaties betrokken, zoals onderwijsinstellingen, verenigingen, huisartsen, organisaties op het gebied van welzijn en zorg. Ieder neemt een eigen positie in het jeugdstelsel in, vanuit een specifieke rol. In het vormgeven van het nieuwe stelsel gaat het niet alleen om het al dan niet verleggen van verantwoordelijkheden, maar juist en vooral om het bouwen aan een nieuw stelsel van zorg en ondersteuning voor kinderen, jongeren en hun opvoeders.

Kort gezegd gaat het om het ontwikkelen van een simpel, betaalbaar en effectief jeugdhulpstelsel.

Ad1. Inhoudelijke elementen

Wij stellen het kind centraal

Ieder kind en iedere jongere is uniek, met elk eigen talenten en beperkingen. Wij vinden dat de kinderen en jongeren in onze gemeenten de maximale kans moeten krijgen en grijpen zichzelf te ontwikkelen, lichamelijk, geestelijk en sociaal, binnen de capaciteiten die zij hebben. Het is wat ons betreft een brede maatschappelijke opgave om een positief opvoedingsklimaat te scheppen, waarin kinderen en jongeren worden uitgedaagd zichzelf te ontwikkelen en te ontplooien, uitgaande van hun behoeften en mogelijkheden. Daarbij moeten zij de ruimte krijgen van en gesteund worden door hun ouders, de sociale omgeving, maar ook door professionals die vanuit hun rol betrokken zijn bij het opvoeden en opgroeien van kinderen en jongeren.

Wij vinden dat ouders zelf verantwoordelijk zijn

Opvoeders spelen wat ons betreft een cruciale rol bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het gezin waarin zij opgroeien is van grote waarde, ongeacht de precieze samenstelling. Het is dan ook van groot belang dat opvoeders intensief betrokken zijn op de ontwikkeling van hun kinderen en een omgeving scheppen, waarin zij veilig zijn, zich welkom voelen en waarin ze begeleid worden bij het vinden van hun weg in de samenleving.

Ons uitgangspunt is dat ouders dan ook zelf de regie voeren en zeggenschap hebben over de opvoeding van hun kinderen, hoe verschillend zij ook zijn. Ook als professionele zorg en ondersteuning nodig is, nemen wij de regie niet over, die ligt bij het gezin. Ouders hebben zeggenschap over de zorg en ondersteuning die wenselijk en/of nodig is, maar ook over de wijze waarop deze wordt ingevuld en hoe lang deze duurt.

Waar nodig versterken we de opvoeding

Alle ouders lopen aan tegen opvoed- en opgroevragen. Wij vinden het van belang dat zij deze vragen op een laagdrempelige en toegankelijke manier kunnen stellen, het liefst in hun eigen sociale omgeving. Problemen en ervaringen kunnen zij delen met bijvoorbeeld familie, de burens, scholen, de geloofsgemeenschap, sportverenigingen, et cetera. Als het nodig is, moeten ouders een beroep kunnen doen op professionals. Zij moeten situaties in gezinnen goed kunnen inschatten en samen met ouders zoeken naar antwoorden op vragen en oplossingen voor problemen. Daarbij moet de focus wat ons betreft primair liggen op de versterking van het zelfoplossend vermogen van kinderen, jongeren, ouders en hun sociale omgeving.

Wij zien hierbij een belangrijke rol weggelegd voor de jeugdgezondheidszorg, de thuiszorg, jeugdwelzijnswerk, het onderwijs, kindcentra, vitale sportverenigingen maar bijvoorbeeld ook voor de ondersteuning van deze sectoren door gespecialiseerde zorgaanbieders. Zij kunnen hun expertise inzetten om problemen in een vroegtijdig stadium te signaleren en aan te pakken, zodat een toename van de problematiek zoveel mogelijk wordt voorkomen.

We werken dit uit aan de hand van de versterking van de zogenaamde 'nulde en eerste lijn'. De versterking concentreert zich met name om/vanuit de het wijkteam, de huisarts en de school. Daarin worden de mogelijkheden rondom de wijkverpleegkundige en praktijkondersteuners bij gezondheidscentra betrokken.

Waar nodig versterken we de ondersteuning

Soms is specifieke ondersteuning nodig bij het opvoeden of opgroeien. Intensieve en lichte vormen van zorg en ondersteuning kunnen daarbij wat ons betreft goed samen gaan. Met tijdelijk aanbod kunnen de activiteiten van bovengenoemde professionals aangevuld worden, waarbij we zoveel mogelijk met de ondersteuning naar kinderen, jongeren en hun opvoeders toekomen. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan vormen van ambulante ondersteuning, maar ook aan deeltijd 24-uursverblijf en deeltijd pleegzorg. Juist een intensievere inzet van zorg en ondersteuning in een vroegtijdig stadium, kan een escalatie van problemen voorkomen. Daarbij streven we er naar om de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien zoveel mogelijk te handhaven.

Waar nodig nemen we de opvoeding over

Wanneer ouders de verantwoordelijkheid voor de opvoeding niet aan kunnen en de veiligheid van het kind in het geding is, moet er worden ingegrepen. Dit vraagt tijdig signaleren als het mis gaat en anticiperen op aanwezige risico's. Alerte en meldingsbereide professionals zijn hierbij wat ons betreft cruciaal. Mogelijke zorg- en ondersteuningsvormen zijn bijvoorbeeld fulltime 24-uursverblijf, fulltime pleegzorg, maar ook gesloten opnames. Het op deze wijze ingrijpen heeft een grote (vaak negatieve) impact op kinderen, jongeren en ouders. Dit willen we dan ook zoveel mogelijk proberen te voorkomen. Maar als het nodig is, dan grijpen we in, op basis van een zorgvuldige en afgewogen beslissing. Hierin speelt de kinderrechter een belangrijke rol.

Ad2. Organisatorische elementen

We organiseren de ondersteuning wijkgericht

We streven er naar de zorg en ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien zo dichtbij als mogelijk te organiseren en eenvoudig beschikbaar te stellen, het liefst in verbinding met lokale voorzieningen. In Enschede betekent dit dat we in de wijk bij de specifieke leefsituatie van kinderen, jongeren en opvoeders, preventieve activiteiten ontplooiën, die het opvoed- en opgroei-klimaat van kinderen versterken. De directe leefomgeving van kinderen en jongeren is en blijft het belangrijkste om veilig en gezond te kunnen opgroeien.

We zien drie niveaus van dienstverlening:

1. In wijken, 'tenzij....' Om redenen van efficiency of specialistische ondersteuning taken op lokaal niveau georganiseerd moeten worden.
2. Multiproblematiek, zwaardere vormen van jeugdzorg en inkomensondersteuning worden geregistreerd in de teams met wijkcoaches.
3. Regionaal organiseren we jeugdbescherming, jeugdreclassering, Advies en Meldpunt Kindermishandeling, pleegzorg, JeugdzorgPlus en crisishulp. Grotendeels wordt dit door de nieuwe wet bepaald, deels kijken we naar kwaliteits- en efficiency afwegingen door samenwerking te realiseren. Zie ook deel 2 van deze nota.

We zetten in op het versterken van eigen kracht

Kinderen, jongeren en hun opvoeders zijn wat ons betreft leidend bij de vormgeving en invulling van de zorg en ondersteuning. Professionals zijn ondersteunend en kunnen verschillende vormen van begeleiding en behandeling toevoegen aan de specifieke leefsituatie van kinderen, jongeren en opvoeders, als deze dat wensen en/of nodig achten. Professionals moeten ook bereid zijn om een stap terug te doen, als dit de behoefte is. Hun zelfoplossend vermogen wordt hierdoor versterkt en het maakt de betrokkenen weerbaarder tegen nieuwe en/of zwaardere problematiek.

We moeten efficiency realiseren

We streven naar efficiency binnen het stelsel. Willen we een duurzaam, betaalbaar systeem realiseren, zullen we aangewezen zijn op ondersteuning die niet alleen door professionals geleverd kan worden, maar juist ook ondersteuning vanuit familie, vrienden of netwerk uit de buurt.

We leggen nadruk op preventie en vroegsignalering

We zetten in op het voorkomen van problemen. Ook leggen we nadruk op het vroegtijdig signaleren van behoeften, zodat we met lichte vormen van zorg en ondersteuning problemen snel en zoveel mogelijk kunnen verhelpen. Daarbij is ons streven dat het gebruik van intensieve ondersteuningsvormen afneemt, terwijl het gebruik van eenvoudige zorgvormen toeneemt. Hiermee dammen we het alsmear stijgende beroep op zware, intensieve vormen van zorg- en ondersteuning in. Ook ontwikkelen we een effectieve werkwijze van signaleren en zorgtoeleiding. Daarbij gaat het erom de juiste vindplaatsen te identificeren. Vanuit hier start immers de toegang, niet vanuit een loket.

We bieden de ondersteuning integraal (één gezin, één plan, één coördinator, één budget, één informatiesysteem)

Bij het bieden van zorg- en ondersteuning kiezen we voor een integrale benadering. Daarbij is het uitgangspunt één gezin, één plan, één coördinator. Integraal valt hierbij wat ons betreft uiteen in de twee elementen: integraal in de zin van het kind, de jongere en zijn of haar opvoeders en integraal in de zin van de problematiek. Zo is aansluiting van voorzieningen op elkaar beter mogelijk, voorkomen we overlap in de voorzieningen, ervaart het gezinssysteem de ondersteuning als één geheel en is zorg en ondersteuning doelmatiger. De regie en zeggenschap over het plan ligt daarbij in principe bij het gezin. Als de veiligheid van kinderen of jongeren in het geding is, kunnen de ouders geen regie voeren over de zorg en ondersteuning die hen geboden wordt. In dat geval waarborgen wij als gemeenten de coördinatie van de hulp.

We bieden de ondersteuning zo intensief als nodig en zo lang als nodig

Ons uitgangspunt is dat zorg en ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien zoveel mogelijk een tijdelijk karakter heeft. Daarbij is hulp zo intensief als nodig en duurt hulp zo lang als nodig, zoveel mogelijk meebewegend met fluctuaties in de behoefte aan zorg en ondersteuning. Dit betekent ook dat als de inzet van laagdrempelige en lichte vormen van zorg en ondersteuning te laat komt, we direct zwaardere zorg inzetten. Sommige kinderen, jongeren en/of ouders hebben langdurige ondersteuning nodig, waar de hulp soms intensief is, maar ook kan bestaan aan een continue vorm van lichte ondersteuning. Om te kunnen anticiperen op de fluctuatie in de behoefte aan ondersteuning, zorgen we waar nodig voor een vorm van waakvlambegeleiding.

We bieden de ondersteuning vraaggericht, niet aanbod gericht

We vinden het belangrijk dat de daadwerkelijke zorg- en ondersteuningsbehoeften van kinderen, jongeren en opvoeders centraal staan en dat niet het aanbod leidend is bij het verlenen van hulp. Dit stelt eisen aan de competenties van professionals. Door expliciet rekening te houden met het cliëntperspectief stemmen de professionals hun handelen beter af op kinderen, jongeren en/of hun opvoeders. Waar nodig gaan zij actief op zoek naar de vraag. Daarbij hebben zij als taak om vragen en wensen van kinderen, jongeren en opvoeders te verhelderen en inzichtelijk te maken, ook als zij dat zelf niet goed kunnen, of als zij bijvoorbeeld andere vragen formuleren dan zij daadwerkelijk nodig hebben. Professionals bepalen vervolgens samen met kinderen, jongeren en opvoeders hoe het beste ingespeeld kan worden op hun behoeften.

We geven organisaties en professionals vertrouwen

Bij het opvoeden en opgroeien van kinderen en jongeren zijn, naast hun ouders en mensen uit het sociaal netwerk, tal van organisaties en professionals betrokken. Wij vinden het van groot belang dat zij (samen)werken vanuit een gedeelde visie op het bieden van zorg en ondersteuning aan kinderen, jongeren en/of hun opvoeders. Het is belangrijk dat we er samen met organisaties uit het jeugdzorgveld voor zorgen dat professionals duidelijke, richtinggevende kaders meekrijgen voor hun handelen. Ook moeten zij beschikken over voldoende vrijheidsgraden om die zorg en ondersteuning te bieden die daadwerkelijk nodig is in een specifieke gezinssituatie. Dit vraagt van ons als gemeenten dat we organisaties en professionals het vertrouwen geven te doen wat zij denken dat nodig is, waarbij we sturen op resultaten en op maatschappelijke effecten. Bij het inrichten van de verantwoording streven we nadrukkelijk naar een vermindering van bureaucratie en administratieve lasten.

Voorbereidende werkzaamheden en samenwerkingen

Om tijdig gereed te zijn voor het overnemen van taken, dossiers en verantwoordelijkheden is de gemeente reeds geruime tijd actief om zich voor te bereiden. Mede door middel van 'proefdraaien' en werkwijzen testen komen we tot een verbeterd systeem. Om een indruk te geven van het spectrum staan hieronder kort een aantal pilots genoemd.

Jeugdzorgtaken in de wijkteams

Bureau Jeugdzorg en MEE zijn na een proefperiode in 2012 kernpartner van de wijkteams geworden. Zij bieden met name kennis en ondersteuning op het gebied van jeugdhulptrajecten, toegang tot ondersteuning, actie bij zorgmeldingen door de politie, jeugdbescherming en jeugdreclassering. De medewerkers van Bureau Jeugdzorg en MEE ontwikkelen zich tot integrale wijkcoach die een gezin relevante ondersteuning kan bieden.

Preventieve gezondheidszorg en opvoedondersteuning

Binnen de zogenaamde 0^e en 1^e lijn wordt versterking gerealiseerd zodat het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen, gezondheidscentra, bij huisartsen etc. verbetert. Hierdoor wordt zoveel mogelijk snellere en lichtere ondersteuning ingezet, zodat zware zorg voorkomen kan worden. Een verbinding met de wijkdiensten (in ontwikkeling) ligt voor de hand.

Raad voor de Kinderbescherming

In de nieuwe Jeugdwet wordt een nieuwe (rechtstreekse) meldingsprocedure voor de RvdK beschreven. In de wijkteams wordt met deze procedure ervaring opgedaan.

Advies en Meldpunt Kindermishandeling en Steunpunt Huiselijk Geweld

Samenwerking tussen SHG en AMK om te komen tot een geïntegreerd AMHK.

Multidisciplinaire Aanpak Kindermishandeling

Het doel is het stoppen van kindermishandelingen en verminderen van de schadelijke effecten door het bieden van een integrale samenwerking van hulpverlening, politie, justitie en medische zorg, in de vorm van een multidisciplinair team.

Cliëntparticipatie

Wij vinden de beleving en mening van cliënten van wezenlijk belang om de slagingskans van de hulpverlening te laten stijgen. Daarom nemen we de regie bij het geven van een plek aan de stem van cliënten in de jeugdzorg. Samen met huidige maar ook eventuele nieuwe cliënten/of ouderorganisaties gaan we vorm geven aan participatie. Daarnaast wordt een vorm van e-participatie overwogen. Daar waar we als gemeente bovenlokaal samenwerken ligt het voor de hand om samen invulling te geven aan het organiseren van cliëntparticipatie. Arcon ondersteunt de gemeente hierbij.

Informatiekundige agenda

De scope van deze agenda ligt op de ontwikkeling van digitale toepassingen en mogelijkheden voor zowel burgers als mantelzorgers/vrijwilligers als professionals.

Deel 2. Transformatie Jeugdzorg Twente: visie op samenwerking

De decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden naar de gemeenten heeft een grote impact, niet alleen op de ontvangers en aanbieders van zorg en ondersteuning, maar ook op ons als gemeenten. De benodigde deskundigheid, de beperkte omvang van bepaalde doelgroepen en de schaal waarop sommige gespecialiseerde voorzieningen zijn georganiseerd, maken dat het logisch is om als gemeenten bij het voorbereiden, uitvoeren en aansturen van bepaalde taken bovenlokaal op te trekken. Het Rijk, de VNG en het IPO zijn overeengekomen dat gemeenten voor een beperkt aantal onderdelen van de decentralisatie verplicht bovenlokaal moeten optrekken (Transitieagenda jeugdzorg, 2012). Deze bovenlokale afspraken moeten uiterlijk een jaar voor inwerkingtreding van de nieuwe jeugdzorgwet op 1 januari 2015 gereed zijn, dat is dus op 1 januari 2014.

Enschede zoekt nadrukkelijk de bovenlokale samenwerking in de Regio Twente. Dit proces met de 14 Twentse gemeenten kent een Bestuurlijk Overleg 'AWBZ/Wmo/Transformatie Jeugdzorg'. Ook op Twentse schaal wordt samenwerking met participatie en Passend Onderwijs tot stand gebracht. Enschede is één van de vier coördinatoren in deze samenwerking. Een nadere toelichting hierop is eerder in de 'Startnotitie Transformatie Jeugdzorg Twente' verwoord.

Hieronder geven we weer wat de uitgangspunten zijn in bovenlokale samenwerking.

Visie op samenwerking

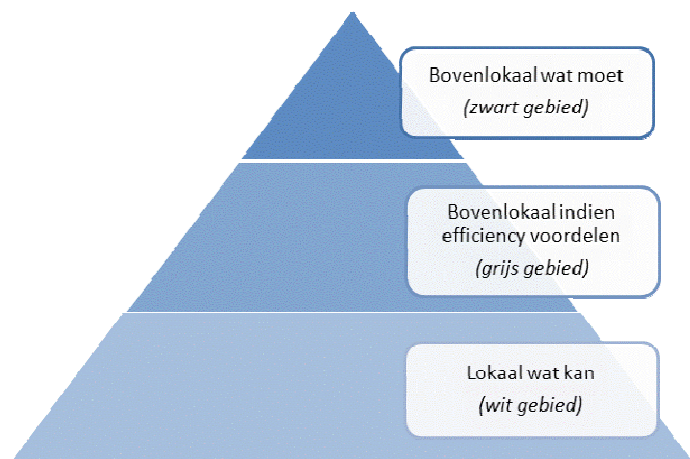
We nemen de regie, betrekken onze partners en organiseren cliëntparticipatie

Op basis van onze inhoudelijke visie op de decentralisatie van de jeugdzorg, nemen we als gemeenten bij het nader invulling geven aan de transitie en transformatie nadrukkelijk de regie. Alle 14 gemeenten in Twente zijn actief betrokken bij de bestuurlijke, organisatorische en inhoudelijke vernieuwing waar we voor staan. Nadat we in 2013 het ontwerp vaststellen, ontwikkelen we voor 2014 een uitvoeringsplan, waar we vervolgens met alle relevante organisaties samen invulling aan geven. Met onder meer belangenbehartigers, instellingen en zorgaanbieders bespreken we wie we betrekken bij de uitwerking van de diverse deelonderdelen. We creëren een open en veilige overlegstructuur, rekening houdend met verhoudingen tussen alle betrokkenen, met voldoende aandacht voor aspecten van samenwerking, complementariteit, maar ook concurrentie.

Het organiseren van cliëntparticipatie is straks een wettelijke verantwoordelijkheid voor ons als gemeenten. Wij vinden de beleving en mening van cliënten van wezenlijk belang, om de slagingskansen van de hulpverlening te laten stijgen. Daarom nemen we als gemeenten ook de regie bij het geven van een plek aan de stem van cliënten in de jeugdzorg. Samen met de huidige, maar ook met eventuele nieuwe cliënt- en/of ouderorganisaties, geven we vorm aan cliëntparticipatie. Het is aan de afzonderlijke gemeenten vrij hoe zij dit organiseren. Daar waar we als gemeenten bovenlokaal samenwerken, ligt het voor de hand samen invulling te geven aan het organiseren van cliëntparticipatie.

We doen lokaal wat lokaal kan, regionaal wat regionaal moet

Bij het invulling geven aan de decentralisatie van de jeugdzorg, is ons vertrekpunt 'Lokaal wat lokaal kan, regionaal wat regionaal moet'. Dit betekent dat we de zorg en ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij kinderen, jongeren en hun opvoeders organiseren, maar dat we een aantal hulpverleningsvormen ook bovenlokaal en/of regionaal oppakken. Dit, vanwege wettelijke verplichtingen, of omdat dit belangrijke efficiencyvoordelen biedt. De mogelijkheden en wenselijkheden hangen onder andere af van de spreiding van het beschikbare of te ontwikkelen aanbod en de frequentie waarmee een beroep op het zorg- en ondersteuningsaanbod wordt gedaan. In de onderstaande figuur geven we dit grafisch weer.

Bovenlokaal wat moet (zwart gebied):

Als gemeenten kiezen we voor een bovenlokale organisatie en uitvoering van onder meer de jeugdbescherming, de jeugdreclassering en de gesloten jeugdzorg. Hierbij is ingrijpen in de rechten van ouders en kind aan de orde (gedwongen kader), ofwel ondersteuningsvormen die te maken hebben met het overnemen van opvoeding. Deze afspraken zijn wettelijk verplicht en nodig vanwege de benodigde uitvoeringskracht, deskundigheid, de beperkte omvang van sommige doelgroepen en de schaal waarop de meer gespecialiseerde jeugdzorgvoorzieningen zijn georganiseerd. Ook het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) organiseren we bovenlokaal, waarbij we zorgen voor aansluiting bij het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG).

Bovenlokaal, als sprake is van efficiencyvoordelen (grijs gebied):

Voor verschillende vormen van zorg en ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun opvoeders is niet gelijk duidelijk of dit het beste op lokale dan wel op bovenlokale schaal kan worden georganiseerd en/of uitgevoerd. Bij het invulling geven hieraan is een belangrijke vraag of regionale samenwerking leidt tot efficiencyvoordelen. Dit heeft te maken met de mate waarin het benodigde aanbod specialistisch van aard is en/of de mate waarin bepaalde problematiek voorkomt. Het argument is ook hier de uitvoeringskracht van het samen optrekken als gemeenten. Daarbij is de stelregel: hoe gespecialiseerder het aanbod, hoe logischer het is bovenlokaal samen te werken. Bijvoorbeeld als het gaat om crisiszorg, residentiële zorg, aanbod van specialistische zorg voor de kinderen en jongeren met een licht verstandelijke beperking en/of psychiatrische problematiek, ligt het voor de hand om als gemeenten samen op te trekken.

In het geval van bovenlokale uitvoering maken we als gemeenten in ieder geval afspraken over:

- de praktische organisatie en uitvoering;
- de wijze van financiering van het aanbod;
- de onderlinge verdeling van financiële risico's.

Lokaal wat kan (wit gebied):

Waar het kan geven de afzonderlijke gemeenten lokaal invulling aan vormen van zorg en ondersteuning. Dit betreft vooral hulpvormen die te maken hebben met het versterken van de opvoeding of het versterken van de ondersteuning. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om signalering, laagdrempelige advisering en ambulante vormen van zorg en ondersteuning. In principe worden deze vormen van zorg en ondersteuning een lokale voorziening, waarbij de gemeente eventueel kan kiezen voor regionale facilitering van de lokale invulling.

We kiezen voor een beleidsrijke invoering waar mogelijk

De decentralisatie van de jeugdzorg is een zeer complexe opgave. We spreken de gezamenlijke ambitie uit dat we streven naar een zo beleidsrijk mogelijke invulling van de transitie en transformatie. Daarbij gaat zorgvuldigheid boven snelheid. Het tempo voor de organisatie van de uitvoering mag per gemeente verschillen. Om te voorkomen dat kinderen, jongeren en opvoeders uitwijken naar gemeenten die verder zijn in de transformatie spreken we af dat een basaal voorzieningenniveau voor de invoering in 2015 beschikbaar en functioneel moet zijn. Vormen van crisisopvang en de overdracht en continuering van huidige cliënttrajecten (met lopende indicaties), gefinancierd vanuit provinciale middelen, of vanuit de AWBZ en/of Zvw, moeten gewaarborgd zijn.

Tegelijk scheppen we de reële verwachting dat we als samenwerkende gemeenten niet alle facetten van de jeugdzorg op een vernieuwende, integrale wijze gereed kunnen hebben op 1 januari 2015. We kiezen dan ook nadrukkelijk voor een groeimodel.

We maken experimenten mogelijk en trekken lessen

We willen de transitie op basaal niveau goed op orde hebben, om eventuele risico's zo veel mogelijk te vermijden. Tegelijk gaat onze aandacht uit naar vernieuwing. We willen met vernieuwende oplossingen komen die, in tegenstelling tot de huidige schotten in de jeugdzorg, meer lokaal en/of individueel maatwerk per gezin kunnen bieden. We spreken daarom af dat we in de voorbereiding naar de decentralisatie van de jeugdzorg voldoende middelen vrijmaken om te experimenteren en innoveren.

We trekken lessen uit deze experimenten aan de hand van gezamenlijk geformuleerde prestatie-indicatoren (minder zorggebruik, vergroten welbevinden, et cetera).

We ontwikkelen een simpel, betaalbaar, effectief en efficiënt stelsel

De decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten vergroot onze mogelijkheden om meer samenhang aan te brengen in de zorg en ondersteuning aan kinderen, jongeren en/of hun opvoeders. Zeker in relatie tot de decentralisatie van de AWBZ-functies begeleiding en kortdurend verblijf naar de Wmo, de maatregelen op het gebied van passend onderwijs en de invoering van de participatiewet.

De wijze van contracteren van aanbieders en de manier waarop zij bekostigd worden, hangen nauw samen met de sturing van het (boven)lokale jeugdzorgstelsel. Als gemeenten zorgen we niet alleen voor het kopen van de juiste zorg en ondersteuning, maar ook voor de juiste inhoudelijke en financiële prikkels. Uitgangspunten daarbij voor ons zijn: zo simpel als mogelijk, een doelmatige en kosteneffectieve inzet van middelen, kwalitatief goede en samenhangende interventies, een sterke pedagogische basis en samenhangende zorgstructuur, een transparante uitvoering en zo min mogelijk administratieve lasten.

Vervolg

Lokaal

Zoals aangegeven is jeugdhulp onderdeel van de totale maatschappelijke ondersteuning. In die context wordt er verder aan gewerkt. Denk daarbij aan het ontwerp voor de 0^e en 1^e lijn, functies als toegang, informatiekundige agenda. Inmiddels werken we aan pilots zoals medewerkers van MEE en Bureau Jeugdzorg in de wijkteams en rechtstreekse meldingen van de Raad voor de Kinderbescherming door de organisaties binnen het wijkteam. Ook zijn er verregaande gesprekken tussen gemeente, Reclassering Nederland en Bureau Jeugdzorg over intensievere wijkgerichte samenwerking.

Voor de zomer wordt waarschijnlijk duidelijk hoe het Rijk maar ook de Tweede Kamer het wetsvoorstel definitief kan maken. Tevens wordt het ontwerp voor de regionale samenwerking duidelijk. Dit biedt input voor het lokale model en de gemeenteraad zal dan in september hierover kunnen spreken. Het doel is om in november het concept beleidsplan in de gemeenteraad te kunnen bespreken.

Regionaal

De Twentse gemeenten bereiden een regionaal besturingsmodel voor. Hierin krijgen de volgende vraagstukken een plek, die antwoord geven op de vraag welke taken we in gemeenschappelijkheid gaan uitvoeren en welke uitvoeringsorganisatie hier bij past. Het model zal uitspraken doen over de wijze waarop wordt omgegaan met de verantwoordelijkheden die bovenlokaal belegd worden, het 'verdelen' van de risico's bij de bovenlokale verantwoordelijkheden en de onderlinge solidariteit tussen gemeenten daarbij, de gedachten over de wijze waarop de werkelijke innovatie van de dienstverlening tot stand kan komen en de mogelijkheden die er zijn voor kostenbesparingen en hoe die feitelijk zijn te realiseren. Daarnaast is aandacht voor de integraliteit van de verschillende decentralisaties (welke mate van samenhang is nodig gewenst tussen Jeugdzorg, Passend Onderwijs, Participatie, AWBZ-Wmo, et cetera). Dit resulteert in de gewenste samenwerkingsvorm. De uitkomsten hiervan worden verbonden met het lokale model en in het concept beleidsplan samengebracht. Voor die tijd wordt met bestuurders en gemeenteraad hier nader over gesproken.

Spoorboekje									
	2013				2014				2015
Kwartaal	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	
Algemeen									Gereed
1. Procesagenda	Gereed								
2. Startnotitie									
3. Visienota		April							
4. Concept beleidsplan			Sept						
5. Concept verordening				Nov					
6. Definitief beleidsplan				Nov					
7. Uitvoeringsplan 2015					April				
8. Meerjaren beleidskader 2015 – 2019						Juni			
9. Verordening en beleidsregels							Aug		